

Київський університет імені Бориса Грінченка
Педагогічний інститут

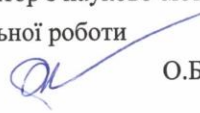
ЗАТВЕРДЖЕНО
Приймальною комісією
Протокол № 4 від 29.01.18 р.
Голова Приймальної комісії
В.О. Огнев'юк

ПРОГРАМА
фахового випробування
з педагогіки, вікової психології та фахових методик

ОР: Другий (магістерський) рівень
Галузь знань: 01 Освіта
Спеціальність: 013 Початкова освіта
На базі: ОР «Бакалавр»

ПОГОДЖЕНО
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи

 О.Б. Жильцов

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО
на засіданні кафедри педагогіки та
психології
Протокол №5 від 10 січня 2018 року

Завідувач кафедри Г.І. Іванюк

на засіданні кафедри початкової освіти
Протокол № 6 від 10 січня 2018 року

Завідувач кафедри Т.Л. Бондаренко

Київ - 2018

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Згідно з Правилами прийому до Київського університету імені Бориса Грінченка у 2018 році, Освітньо-професійною / науковою програмою другого освітнього рівня (магістерський) спеціальності 013 Початкова освіта абітурієнти під час вступу на основі раніше здобутого ОКР «бакалавр», «спеціаліст» проходять фахове випробування.

Мета фахового випробування: визначити якість професійної підготовки з обраного фаху в обсязі програми освітнього рівня «бакалавр».

Дисципліни: педагогіка, вікова психологія, методики навчання української мови, літературного читання, математики, природознавства.

Форма проведення – екзамен у формі комп'ютерного тестування.

Кількість тестових завдань – 50.

Оцінювання: за 200 бальною шкалою.

Критерії оцінювання знань вступників

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.
140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

ПЕДАГОГІКА

Методологічні основи педагогіки. Педагогіка як наука

Педагогіка як наука, стадії становлення і розвитку. Предмет і завдання педагогіки. Основні категорії педагогіки. Джерела розвитку педагогіки. Педагогіка в системі наук; взаємозв'язок педагогіки з іншими науками. Система педагогічних наук. Методологія педагогіки. Методи науково-педагогічних досліджень та їх характеристика.

Дидактика як теорія навчання та освіти

Сутність процесу навчання

Поняття про дидактику як галузь педагогічних знань. Предмет, завдання і категорії дидактики. Процес навчання: сутність, функції, структура, характеристика основних структурних компонентів (цільовий, стимулювально-мотиваційний, змістовий, операційно-діяльнісний, контрольно-регулювальний, оцінно-результативний, кінцевий результат процесу навчання). Основні етапи оволодіння знаннями (цикл навчально-пізнавальних дій): сприймання, усвідомлення, осмислення, запам'ятовування, закріплення, застосування знань і умінь в практичній діяльності.

Закономірності та принципи процесу навчання

Закономірності процесу навчання, їх сутність та характерологічні особливості. Поняття принципу і правила навчання. Характеристика основних принципів навчання: принцип спрямованості навчання на вирішення завдань освіти, розвитку й виховання, принцип науковості, систематичності і послідовності, доступності, свідомості й активності, наочності, міцності знань, умінь і навичок, індивідуального підходу до учнів та інші. Система правил реалізації принципів навчання.

Зміст освіти в сучасній школі

Сутність і завдання змісту освіти. Фактори формування змісту освіти. Пріоритетні напрями державної політики у сфері освіти. Критерії відбору змісту освіти. Нормативні документи змісту освіти: галузеві стандарти, навчальний план, навчальна програма, підручник, посібник. Профільне навчання в старшій школі.

Методи і засоби навчання

Сутність методів, прийомів і засобів навчання. Класифікація методів навчання: методи організації і самоорганізації навчально-пізнавальної діяльності учнів, методи стимулювання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів, методи контролю і самоконтролю у навчанні. Характеристика основних груп методів. Умови оптимального вибору методів і засобів навчання: врахування навчально-виховної мети, завдань, змісту навчального матеріалу, рівня підготовленості учнів, сформованості навчальних умінь і навичок, віку учнів, рівня підготовки вчителя тощо.

Форми організації навчання

Форми організації навчання, їх становлення. Класно-урочна форма навчання в її історичному розвитку. Вимоги до сучасного уроку. Типи уроків, їх структура. Підготовка вчителя до уроку. Педагогічний аналіз уроку. Сучасні форми навчання. Позаурочні форми навчання.

Система контролю і оцінювання навчальних досягнень учнів

Поняття про оцінювання навчальних досягнень учнів. Педагогічні вимоги до перевірки навчальних досягнень учнів. Види, форми та методи контролю знань, умінь, навичок та способів діяльності учнів. Оцінка результатів навчально-пізнавальної діяльності учнів.

Процес виховання

Сутність процесу виховання, його специфіка, компоненти, рушійні сили, мотиви. Мета і завдання виховання. Основні закономірності і принципи виховання. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Самовиховання і перевиховання, їх сутність. Результати процесу виховання. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання.

Зміст виховання

Поняття змісту виховання в сучасній школі. Основні напрями змісту виховання: розумове, моральне, патріотичне, правове, трудове, економічне, естетичне, екологічне, фізичне. Визначення їх сутності та завдань.

Загальні методи та форми виховання

Поняття методу, прийому і засобу виховання. Класифікація методів виховання та характеристика основних груп: методи формування свідомості особистості, методи організації діяльності і формування досвіду поведінки, методи стимулювання діяльності і поведінки учнів, методи контролю та аналізу ефективності виховання. Педагогічні умови використання методів виховання. Система позакласної та позашкільної роботи: форми організації, методика організації та реалізації виховних справ. Інтерактивні технології виховання.

Виховна робота класного керівника

Роль класного керівника в реалізації сучасних завдань загальної середньої освіти. Функції класного керівника. Вимоги до особистісних і професійно-педагогічних якостей класного керівника. Організація діяльності класного керівника. Планування та облік виховної роботи класного керівника.

Рекомендована література

1. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. / Н. П. Волкова. – Вид. 4-те, стер. – Київ : Академвидав, 2012. – 615 с.
2. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник / І. В. Зайченко. О 3-тє видання, перероблене та доповнене О К.: Видавництво Ліра-К, 2016. – 608 с.
3. Закон України «Про освіту» (2017) [Електронний ресурс]: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.

4. Іванюк Г.І., Мартиненко С.М. Педагогіка. Модуль «Основи педагогіки», «Теорія виховання» : навчальний посібник / Г.І. Іванюк, С.М. Мартиненко. – К. : КМПУ імені Б.Д. Грінченка, 2006. – 64 с.
5. Нова українська школа: poradnik dla vchytel'ya / Під заг. ред. Бібік Н. М. – К.: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. – 206 с.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти» [Електронний ресурс]: Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>.
7. Фіцула М. М. Педагогіка : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – Вид. третє, перероб. і допов. – Тернопіль : Навчальна книга-Богдан, 2013. – 230 с.

ВІКОВА ПСИХОЛОГІЯ

Предмет, завдання і методи вікової психології

Предмет вивчення вікової психології. Поняття «вік», характеристика психологічного віку. Проблеми вікової психології і основні напрями їх розв'язання. Теоретичні і практичні завдання сучасної вікової психології. Принципи побудови курсу вікової психології. Основні розділи вікової психології, її зв'язок з іншими областями психологічної науки. Принципи вивчення розвитку психіки людини. Форми проведення психологічного дослідження у віковій психології. Методи вікової психології, її класифікація. Основні вимоги до організації та проведення експериментального дослідження онтогенезу людини.

Основні напрями вікової психології. Вікова періодизація.

Загальне поняття про психічний розвиток. Особливості та закономірності психічного розвитку. Детермінанти психічного розвитку та їх взаємозв'язок. Теорії психічного розвитку (культурно-історична теорія розвитку Л.С. Виготського та його послідовників, психоаналітична теорія дитячого розвитку, теорія соціального наuczіння, когнітивна теорія Ж. Піаже та ін.). Біологічні передумови психічного розвитку (спадковість, вроджені задатки та дозрівання нервової системи). Роль діяльності та спілкування у психічному розвитку людини. Розвиток і навчання. Умови організації та принципи розвиваючого навчання. Рушійні сили психічного розвитку.

Періоди психічного розвитку. Сензитивні періоди розвитку. Кризи і критичні періоди розвитку. Різні підходи до вікової періодизації психічного розвитку. Вікова періодизація Л.С. Виготського, Д.Б. Ельконіна. Періодизація розвитку особистості за З. Фрейдом, Е. Еріксоном. Розвиток моральної свідомості за Л. Колбергом. Періодизація інтелектуального розвитку за Ж. Піаже. Стадії розвитку дорослої людини.

Психологічні особливості новонародженого та дитини немовлячого віку

Розвиток дитини в пренатальний період. Анатомо-фізіологічні особливості новонародженої дитини, соціальна ситуації розвитку. Психологічна характеристика і психічний розвиток дитини у фазі новонародженості.

Комплекс пожвавлення – новоутворення психічного розвитку новонародженої дитини та перший її поведінковий акт.

Потреба у спілкуванні з дорослими – початок немовлячого віку. Соціальна ситуація розвитку «Ми». Емоційне спілкування як провідна діяльність в період немовляти. Зародження предметних дій. Психічний розвиток дитини першого року життя. Новоутворення і основні досягнення наприкінці першого року життя дитини. Криза першого року життя.

Психологія раннього дитинства

Суперечності психічного розвитку дітей раннього віку. Соціальна ситуація розвитку дитини раннього віку. Предметна діяльність як провідна у ранньому віці, її розвиток. Передумови формування особистості та поведінки дитини. Основні новоутворення раннього віку: сприймання як акт орієнтації, розвиток мови і мовлення, система «Я» – «не – Я», пишання досягненнями. Досягнення дитини і криза трьох років.

Психічний розвиток дитини в дошкільному віці

Проблеми психології дошкільника. Основні суперечності психічного розвитку дошкільника. Соціальна ситуація розвитку дитини дошкільного віку. Ігрова діяльність як провідна в дошкільному віці, її структура та розвиток. Інші види діяльності дошкільника. Новоутворення психічного розвитку дошкільника у пізнавальній та особистісній сферах. Криза 6 (7)-ми років. Проблема психологічної готовності дитини до навчання в школі.

Психологія молодшого школяра

Проблеми психології молодшого школяра. Основні суперечності психічного розвитку молодшого школяра. Соціальна ситуація розвитку молодшого школяра. Навчальна діяльність як провідна у молодшому шкільному віці, її структура і особливості розвитку. Проблема адаптації дитини до шкільного навчання. Новоутворення психічного розвитку молодшого школяра: розумовий розвиток; формування особистості молодшого школяра; розвиток довільної вольової саморегуляції і формування характеру. Характеристика і розвиток міжособистісних взаємин у молодшому шкільному віці.

Психологія підлітка

Психологічні проблеми підліткового віку. Нові потреби підлітка і виникнення кризи підліткового віку. Соціальна ситуація розвитку підлітка. Анатомо-фізіологічні передумови психічного розвитку підлітка. Проблема провідної діяльності в підлітковому віці. Основні новоутворення в особистісній сфері підлітка. Якісні зміни у пізнавальній сфері підлітка. Причини відхилень у поведінці «важких» підлітків. Фактори ризику.

Психологія ранньої юності

Проблеми психології юнацтва. Криза 14 – 15 років. Соціальна ситуація розвитку старшокласників. Проблема провідної діяльності в юнацькому віці. Орієнтація на майбутнє – основне новоутворення юнацького віку. Психологічні

особливості розумової сфери старшокласників. Новоутворення в особистісній сфері. Самовизначення та самовиховання в юнацькому віці. Вибір професії. Становлення «Я – концепції». Проблема сенсу життя у ранньому юнацькому віці. Психосексуальний розвиток і взаємостосунки юнаків та дівчат. Девіантна поведінка у ранньому юнацькому віці.

Рекомендована література

1. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. А., Коханова О. П., Пасєка О. В. Вікова психологія. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 376.
2. Подоляк Л.Г. Основи вікової психології. – К. : Главник, 2006. – 112 с.
3. Савчин М., Василенко Л. Вікова психологія / М.В. Савчин, Л. П. Василенко. – К. : Академвидав (Альма-матер), 2005. – 360 с.
4. Шаповаленко И.В. Возрастная психология (Психология развития и возрастная психология). – М. : Гардарики, 2005. – 349 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Предмет, завдання і наукові основи методики викладання української мови в початкових класах. Основні розділи, зміст і обсяг матеріалу, що вивчається в курсі української мови в початкових класах.

Формування мовленнєвої компетентності в молодших школярів на сучасному етапі початкового навчання. Розвиток зв'язного мовлення молодших школярів на уроках української мови. Завдання і прийоми розвитку усного монологічного мовлення. Види навчальних монологів.

Психологічні та лінгвістичні основи методики навчання грамоти. Добукварний період навчання грамоти. Завдання букварного та післябукварного періодів.

Структура і зміст програми з навчання грамоти. Принципи побудови підручників «Буквар» (авт. М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко), «Буквар» (авт. В. О. Науменко, М. Д. Захарійчук); «Післябуквар» (авт. М. С. Вашуленко), «Українська мова: післябукварна частина 1 клас» (авт. М. Д. Захарійчук), «Читання: післябукварна частина» (авт. В. О. Науменко). Структура «Букваря» (авт. М. С. Вашуленко, О. В. Вашуленко) та «Букваря» (авт. В. О. Науменко, М. Д. Захарійчук) Аналіз розворотів підручників.

Навчальний зміст уроків читання у період навчання грамоти. Програмові вимоги до уроків читання. Програмові вимоги до уроків письма. Види писемної діяльності на цьому етапі. Уміння, які формуються на кінець добукварного періоду. Зміст мовних знань. Зміст мовленнєвих навичок. Засоби розвитку мовлення. Методика роботи з предметними, сюжетними малюнками. Порядок роботи за розворотом «Букваря».

Аналіз програмових вимог післябукварного періоду.

Поняття про мову і мовлення. Особливості усного і писемного мовлення. Основні методи і прийоми формування в учнів початкових класів елементарних уявлень про мову як знакову систему; виникнення мов світу; основні функції мови; мовлення як мову в дії, в спілкуванні між людьми; діалогічне та монологічне мовлення; етику мовлення, форми мовлення.

Види переказів і методика їх проведення в початковій школі.

Види творів і методика їх проведення в початковій школі.

Класифікація творів за джерелом матеріалу, жанрами, місцем виконання, ступенем участі учнів у складанні тексту, розміром, метою виконання. Прийоми підготовки учнів до написання творів. Методика роботи над побудовою твору.

Методика вивчення граматичного матеріалу в початковій школі.

Методика вивчення лексичного матеріалу в початковій школі.

Лінгводидактичні основи методики роботи над словом у початковій школі. Робота над засвоєнням лексичного значення слова в початковій школі. Способи пояснення семантики слів. Робота над усвідомленням прямого і переносного значення слова, багатозначністю й омонімією.

Методика проведення лексичного розбору в початковій школі.

Методика вивчення орфографічного матеріалу в початковій школі.

Види орфографічних вправ: списування, коментоване письмо, письмо з пам'яті, робота з орфографічним словником. Диктанти, їх види. Словникова робота в процесі навчання орфографії. Методика проведення вправ з орфографії в початковій школі.

Методика проведення орфографічних розборів у початковій школі.

Методика вивчення фонетичного матеріалу в початковій школі.

Методика проведення фонетичного розбору в початковій школі.

Рекомендована література

1. Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : монографія. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 346 с.
2. Вашуленко М.С. Українська мова і мовлення в початковій школі: метод. посіб. / М. С. Вашуленко. – К. : Освіта, 2006. – 268 с.
3. Вашуленко М. С. Навчання грамоти в 1 кл. : посіб. для вчителя. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 224 с. – (Вчителю початкових класів).
4. Захарійчук М.Д., Науменко В.О. Книжка для вчителя: Методика роботи за «Букварем» (методичний посібник). – К. : Грамота, 2012. – 240 с.
5. Каніщенко А.П., Ткачук Г.О. Українська мова з методикою навчання в початкових класах. Інтегрований курс / А.П. Каніщенко, Г.О. Ткачук. – К.: Промінь, 2003. – 232 с.
6. Методика навчання української мови в початковій школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / за наук. ред. М. С. Вашуленка. – К. : Літера ЛТД, 2010. – 364 с.
7. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник / О. Я. Савченко. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 176 с.
8. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ЛІТЕРАТУРНОГО ЧИТАННЯ

Читацька компетентність. Принципи визначення змісту літературного читання. Сутність тематично-жанрового, естетичного, літературознавчого, комунікативно-мовленнєвого принципів. Змістові лінії програми курсу «Літературне читання». Навичка читання. Шляхи удосконалення навички читання.

Види читання (голосне, мовчазне), їхнє значення. Основні етапи розвитку навички читання. Співвідношення голосного і мовчазного читання в початковій школі.

Якості повноцінної навички (правильність, швидкість, усвідомлення, виразність).

Правильність читання. Чинники, які впливають на правильність. Вироблення точності зорового сприймання, формування чіткої правильної вимови, уважності. Зняття труднощів техніки читання. Методика запобігання помилкам і форми їх виправлення під час читання.

Швидкість читання. Залежність швидкості читання від особливостей тексту. Вплив пам'яті, поля читання, периферійного зору, антиципації на розвиток швидкості читання.

Усвідомленість читання. Критерії виявлення усвідомленості прочитаного (розуміння ідеї твору, змісту окремих частин, визначення ставлення до прочитаного, розуміння суті думки, вираженої в кожному реченні, лексичного значення кожного слова, переносного значення слів, метафоричних виразів, порівнянь, фразеологічних одиниць, стійких зворотів, прислів'їв, крилатих виразів тощо).

Виразність читання. Вміння користуватися засобами інтонаційної виразності (тон, темп, сила голосу, пауза, логічний наголос).

Основні етапи роботи з художнім твором на уроках літературного читання. Етап «до читання твору»: зняття труднощів техніки читання, підготовка до сприймання емоційно-естетичного змісту твору. Етап «під час читання»: цілісне сприймання твору, повторне перечитування та аналіз, вторинний синтез. Етап «після читання»: включення прочитаного твору в систему раніше опрацьованих шляхом порівняння їх за змістом, художніми образами, засобами, настроєм.

Аналіз художнього твору на уроках літературного читання. Види аналізу художнього твору на уроках літературного читання: услід за автором, пообразний, проблемно-тематичний, комбінований. Методика роботи над творами різних жанрів. Коло читання учнів у 2,3,4 класів.

Рекомендована література

1. Бібік Н.М., Вашуленко М.С., Мартиненко В.О. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи : монографія. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 346 с.
2. Вашуленко О.В. Уроки літературного читання. 2 клас: навчальний посібник для вчителя у двох частинах. Частина перша. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2012. – 208 с.

3. Науменко В.О. Уроки літературного читання в 2 класі: метод. посіб. для вчителя / Віра Науменко. – К. : Генеза, 2013. – 280 с.
4. Науменко В. О., Харітоненко Л.А. Уроки літературного читання в 3 класі. Методичний посібник + CD. – К. : Генеза, 2014. – 272 с.
5. Науменко В. О. Уроки літературного читання в 4 класі. Методичний посібник. – К. : Генеза, 2015. – 176 с.
6. Оновлені програми для початкової школи 2016 – 2017 н.р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>
7. Савченко О. Я. Дидактика початкової освіти : підручник / О. Я. Савченко. – К. : Грамота, 2012. – 504 с.
8. Савченко О. Я., Кальчук М. І. Уроки літературного читання у 3 класі : навчально-методичний посібник для вчителя у двох частинах. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2014.
9. Савченко О. Я. Методика літературного читання у 4 класі. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2015.
10. Савченко О. Я. Уміння вчитися – ключова компетентність молодшого школяра : посібник / О. Я. Савченко. – К. : Педагогічна думка, 2014. – 176 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ МАТЕМАТИКИ

Предмет і завдання методики навчання математики в початкових класах як навчального предмету. Значення педагогіки та педагогічної психології в системі курсу методики навчання математики в початковій школі. Освітні, виховні і розвивальні завдання навчання математики в початковій школі. Зміст і структура початкового курсу математики. Система побудови початкового курсу математики. Система побудови початкового курсу математики в варіативних системах (як у діючих в Україні, так і в інших країнах).

Особливості уроку математики в початковій школі. Урок математики як основна форма організації навчальної діяльності молодших школярів. Освітня, виховна і розвивальна мета навчання математики. Типи уроків і їх структурні елементи. Комбінований урок і його структурні елементи: перевірка домашнього завдання, опитування учнів, усні обчислення, опрацювання нового матеріалу, закріплення та узагальнення знань учнів.

Дії додавання і віднімання. Обчислювальні прийоми для чисел першого десятка. Прилічування і відлічування по одному. Додавання і віднімання частинами. Переставний закон множення. Групування доданків. Табличне додавання в межах 10. Обчислювальні прийоми для чисел другого десятку. Розрядні випадки додавання і віднімання. Додавання з переходом через розряд. Зв'язок між дією додавання і віднімання. Математичні закони і правила, що використовуються. Способи усних обчислень: нумераційні випадки, додавання і віднімання цілих сотень, додавання і віднімання цілих десятків, що приводить до дій в межах тисячі; додавання і віднімання виду $450+30$, $450-300$. Способи письмових обчислень (в стовпчик). Обчислювальні прийоми для багатоцифрових чисел. Усні обчислення. Письмові обчислення.

Смисл дій множення і ділення. Табличне множення і ділення. Переставний закон множення. Прийоми запам'ятовування таблиці множення і ділення. Зв'язок між множенням і діленням. Множення і ділення з 0 і 1. Позатабличне множення і ділення в межах 100. Правило множення і ділення суми на число. Сполучний закон. Прийоми обчислень. Ознаки подільності. Ділення з остачею. Прийоми усних обчислень множення і ділення трицифрових і багатоцифрових чисел. Прийоми множення і ділення на розрядну одиницю (Множення і ділення на 10, 100, 1000). Множення в стовпчик. Математичні закони і правила, що використовуються. Прийоми обчислень. Письмове множення на двоцифрове і багатоцифрове число. Особливі випадки. Ділення в стовпчик.

Значення геометричного матеріалу в початковому курсі математики. Мета і завдання вивчення геометричного матеріалу в початкових класах. Методика формування уявлень про геометричні фігури, які вивчаються в курсі математики початкової школи: лінію, пряму, криву, відрізок, промінь, ламану, коло, круг. Методика формування уявлень про геометричні фігури, які вивчаються в курсі математики початкової школи: Ознайомлення учнів з найпростішими плоскими геометричними фігурами: трикутником, чотирикутником, прямокутником, квадратом та їх властивостями. Методика формування уявлень про кут, види кутів, геометричні тіла. Побудова геометричних фігур. Використання інформаційних технологій під час вивчення теми.

Зміст і завдання вивчення величин у початковій школі. Довжина. Одиниці вимірювання довжини. Маса, ємкість та одиниці їх вимірювання. Час. Одиниці вимірювання часу. Методика формування уявлень про площу фігури. Обчислення площі. Метрична система одиниць вимірювання площі. Методика ознайомлення з довжиною, масою, ємкістю і одиницями вимірювання.

Методика розв'язування простих задач. Значення і місце задач у початковому курсі математики. Функції текстових задач. Складові процесу розв'язування задач. Культура запису розв'язування задач. Формування навичок розв'язувати прості задачі. Класифікація задач. Методика роботи над задачами, які розкривають конкретний зміст арифметичних дій, на знаходження невідомого компонента арифметичної дії, на кратне та різницеве порівняння, на збільшення та на зменшення числа на (в) кілька одиниць.

Методика роботи над складеними задачами. Розвиток уявлень учнів про складену задачу і процес її розв'язування. Прийоми розвитку уявлень учнів про процес розв'язування задач. Розв'язування типових задач: на знаходження четвертого пропорційного; на пропорційне ділення; на знаходження невідомого за двома різницями; на знаходження середнього арифметичного. Розвиток умінь учнів розв'язувати складені задачі.

Рекомендована література

1. Богданович М.В. Методика викладання математики в початкових класах / М.В. Богданович, М.В. Козак, Я.А. Король – Тернопіль: Навчальна книга «Богдан», 2006 – 336 с.
2. Коваль Л.В. Методика навчання математики: теорія і практика / Л.В. Коваль, С.О. Скворцова: Підручник для студентів за спеціальністю

- 6.010102 «Початкове навчання», освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр» [2-ге видання допов. і переробл.] – Харків : ЧП «Принт-Лідер», 2011. – 414с.
3. Оновлені програми для початкової школи 2016 – 2017 н.р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>
4. Стрілець С.І. Методика викладання математики в початкових класах у таблицях і схемах: навч.-метод. посіб. / С.І. Стрілець.– Чернігів: Чернігівський національний педагогічний університет імені Т.Г. Шевченка, 2012. – 104 с.

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ПРИРОДОЗНАВСТВА

Предмет і завдання методики викладання курсу «Природознавство» в початковій школі. Методологічні основи і методи наукового дослідження.

Формування умінь і навичок у процесі навчання курсу «Природознавство».

Використання засобів наочності у процесі вивчення курсу «Природознавство». Особливості методики використання натуральних засобів наочності. Особливості методики використання образотворчих засобів наочності. Особливості методики використання аудіовізуальних засобів наочності. Особливості методики використання моделей як засобів наочності.

Зміст та організація дослідницької діяльності молодших школярів у курсі «Природознавство».

Методи та прийоми ознайомлення з природою у початкових класах. Сутність бесіди як методу навчання. Розповідь як метод навчання та її види. Особливості методики проведення спостереження. Види спостережень. Особливості методики проведення дослідів під час вивчення курсу «Природознавство». Особливості методики проведення практичної роботи.

Типи і структура уроків курсу «Природознавство». Вимоги до уроку як основної форми навчально-виховного процесу. Комбінований урок. Макроструктура комбінованого уроку з природознавства. Мікроструктуру уроку. Визначення в кожному конкретному випадку. Дидактична мета і структура уроку-екскурсії. Особливості методики проведення предметного уроку. Позаурочна і позакласна робота з природознавства.

Методика спостережень за формою організації діяльності молодших школярів. Методика спостережень за тривалістю виконання у курсі «Природознавство».

Особливості використання дидактичної гри на етапі закріплення вивченого матеріалу на уроці природознавства.

Методика формування природознавчих уявлень. Методика формування природознавчих понять. Сутність поняття як форми знань. Система понять в навчальному предметі. Методика формування умінь у процесі навчання природознавства. Сутність понять: «уміння», «навичка».

Рекомендована література

1. Біда О.А. Природознавство і сільськогосподарська праця: Методика викладання. – Київ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2000. – 400 с.

2. Інновації в методиці викладання початкового курсу природознавства : навч. посібник / укладачі О.О. Лінник, Н.І. Черв'якова. – Луганськ: Алма-матер, 2006. – 85 с.
3. Козина Е.Ф. Методика преподавания естествознания: учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Е.Ф. Козина, Е.Н. Степаняп. – М. : Академия, 2004. – 496 с.
4. Лінник О.О. Методика викладання освітньої галузі «Людина і світ». Навчальний посібник / Автор та укладач О.О. Лінник. – К. : Видавничий дім «Слово», 2010. – 248 с.
5. Шевчук К. Д. Методика викладання природознавства в початкових класах : навч. посіб. / К. Д. Шевчук, М. Г. Іванчук; Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича. – Чернівці, 2010. – 168 с.

Орієнтовні зразки тестових завдань

1. Встановіть правильну послідовність основних етапів оволодіння знаннями:

А. Запам'ятовування	1) – ...;
Б. Сприймання	2) – ...;
В. Вправлення в застосуванні теорії на практиці	3) – ...;
Г. Осмислення	4) – ...;
Д. Закріплення	5) –

2. Встановіть відповідність між вказаними поняттями та їх схематичними позначеннями:

А. Схема речення	1. [– о = о – о]
Б. Умовне позначення звуків	2. [= о – о]
В. Звуко-буквена модель	3. [с' і н о]
Г. Звукова модель	4. [–] [=] [о]
Д. Звуко-складова модель	5. [____ _ _ _ _] .

3. Визначте, який художній прийом застосував Платон Воронько для передання радісних почуттів, викликаних снігопадом?

А. Уособлення	Полотно
Б. Епітети	<i>Сніг наткав полотна</i>
В. Порівняння	<i>аж від лісу до вікна,</i>
	<i>і сміється,</i>
	<i>задається:</i>
	<i>- Ось так ширина!</i>
	П. Воронько